

Chương 9

Pháp luật và thương mại điện tử

Nội dung chi tiết

- Rủi ro trong thương mại điện tử
- Ranh giới và quyền hạn
- Hợp đồng
- Sở hữu trí tuệ
- Tên miền và vi phạm tên miền
- Một số vấn đề về đạo đức

Tổng quan về rủi ro

- Các dạng rủi ro thường gặp trong TMĐT
 - Bị lừa gạt
 - Bị tiết lộ những thông tin cơ mật của doanh nghiệp
 - Chi phí bị đội lên
 - Rủi ro về công nghệ
 - Rủi ro về thủ tục quy trình giao dịch của tổ chức
 - Rủi ro về luật pháp và các tiêu chuẩn công nghiệp

Các dạng rủi ro thường gặp

- Tấn công tầng an toàn
 - Tấn công khả năng cung cấp dịch vụ
 - Sử dụng mạng máy tính làm tràn máy chủ dịch vụ khiến cho nó không thể phục vụ được những khách hàng thực sự của nó.
 - Làm tràn máy chủ với các gói dữ liệu
 - Làm thay đổi bảng chỉ dẫn khiến cho các dẫn hướng tìm thông tin bị chuyển từ máy này sang máy khác
 - Virus
 - Các chương trình chạy trên máy tính thường làm dừng các chương trình đang chạy hoặc là xóa các tệp dữ liệu
 - Được gửi tới như một file đính kèm hoặc nhúng trong một file khác

<http://www.stpt.usf.edu/computing/images/security.jpg>

Các dạng rủi ro thường gặp

- Tấn công tầng an toàn
 - Sâu (Worms)
 - Tự nhân bản trên mạng mà không cần được gửi tới bất cứ đâu
 - Thay đổi nội dung trang mạng một cách bất hợp pháp (web defacing)

<http://www.stpt.usf.edu/computing/images/security.jpg>

Hack trang web của Nokia Việt Nam

NOKIA
Hacked By Newbie
nokia.com.vn

Trang chủ | Sản phẩm | Phụ kiện | Nokia Care | Nokia Store | Tin tức | FAQ | Giới thiệu | Liên hệ

Chào mừng các bạn đến với Nokia Việt Nam!

Anh sẽ mở một phiên tòa sơ thẩm
Xét xử em vì tội cướp trái tim anh
Nhớ buổi đầu 2 đứa mới làm quen
Ai đã làm cho người ta mất ngủ
Tội của em bây giờ quy định rõ
Giám soát đời trong trái tim Anh

Ký tên

Newbie

Tặng anh Lê Minh Toàn

Nokia N91 - Âm nhạc của cả tình

Nokia N91 đã truyền thông chính là máy nghe nhạc chuyên nghiệp với chất lượng âm thanh Hi-Fi tuyệt hảo và đĩa cứng tích hợp dung lượng 40GB. Bộ tai nghe âm thanh nổi và đầu cắm 3,5mm cho phép kết nối với nhiều thiết bị âm thanh khác nhau. Ngân mục khi bạn dễ dàng chuyển đổi giữa chế độ cuộc gọi và nghe nhạc liên mạch nhờ các phím nhạc chuyên dụng. Ngoài ra, N91 còn được trang bị tất cả các chức năng đa truyền thông như: máy chụp ảnh 2 megapixel, máy quay

Thảo luận

- Đọc tình huống iPremier's attack
- Tổng hợp lại những vấn đề gặp trong tình huống
- Có những ảnh hưởng nào có thể xảy ra đối với rủi ro trong tình huống?
- Làm thế nào để giải quyết rủi ro đó?
- Làm thế nào để hạn chế hoặc tránh những rủi ro đó?

Ảnh hưởng

- Đối với người tiêu dùng
- Đối với doanh nghiệp
 - Ảnh hưởng về vật chất
 - Giảm hiệu quả kinh doanh
 - Mất cơ hội kinh doanh
 - Ảnh hưởng tới uy tín của doanh nghiệp
- Đối với nền kinh tế

Thương mại điện tử và luật

- DN truyền thống và các DN hoạt động TMĐT đều chịu sự kiểm soát bởi những điều luật tương đương nhau
- Trong môi trường TMĐT, cần lưu ý:
 - Không thể áp dụng những ranh giới truyền thống
 - Do tốc độ và hiệu quả của truyền thông hiện đại, vi phạm luật xảy ra ngày càng nhiều và nhanh hơn

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

9

Thương mại điện tử và luật

Ranh giới và quyền hạn

- Các doanh nghiệp hoạt động trong một ranh giới đã được thiết lập bởi luật pháp
- Vượt qua ranh giới thường cần phải chịu một sự kiểm soát bằng một tài liệu nào đó
- Điều này thường gồm cả những thay đổi về ngôn ngữ và văn hóa và sự mở rộng những thay đổi về luật pháp

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

10

Thương mại điện tử và luật

Ranh giới địa lý và pháp luật

Mối quan hệ giữa ranh giới địa lý và pháp luật chịu ảnh hưởng bởi 4 yếu tố:

- Quyền lực
- Hiệu lực
- Tính hợp pháp
- Thông báo

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

11

Thương mại điện tử và luật

Quyền lực

- Quyền lực là một dạng kiểm soát trên một phạm vi địa lý, con người và các vật thể tại đó
- Các chính phủ cần quyền kiểm soát cư dân và trừng phạt họ khi vi phạm luật – **Quyền phán xét**
- Các điều luật trong thế giới thực chỉ áp dụng cho những người sống trong một phạm vi địa lý nhất định

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

12

Thương mại điện tử và luật

Hiệu lực

- Luật pháp dựa trên sự lân cận và ảnh hưởng của hành vi con người
 - VD. 2 công ty có cùng tên, cùng địa điểm sẽ gặp vấn đề về thương hiệu, khác với các công ty ở các quốc gia khác nhau
 - Target ở Anh là một công ty giao nhận, trong khi ở Mỹ lại là một cửa hàng bán lẻ

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

13

Thương mại điện tử và luật

Hiệu lực

- Hiệu lực có vẻ không ảnh hưởng tới các doanh nghiệp trực tuyến
 - VD. Chính phủ Pháp đã cấm bán hồi ký của Nazis
 - Yahoo, một công ty Mỹ bán hồi ký này trên mạng (cho phép cả công dân Pháp mua nó)
 - Cuộc chiến về luật pháp đã xảy ra
 - Để tránh cuộc chiến này, Yahoo đã quyết định ngừng bán

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

14

Thương mại điện tử và luật

Tính hợp pháp

- Những người là đối tượng được đề cập trong một nền tảng pháp luật nào đó cần phải có vai trò nhất định trong việc hình thành luật đó
 - Ở một số quốc gia, như TQ và Singapore, cho phép chính phủ có quyền không bị kiểm soát ở mức cao nhất

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

15

Thương mại điện tử và luật

Thông báo

- Ranh giới địa lý tạo nên thông báo về việc có thể thay đổi luật đối với một con người
- **Quyền được nhận thông báo** được trao cho con người khi họ vượt qua ranh giới quốc tế
- Thông báo và quyền được nhận thông báo không thể diễn giải trên môi trường kinh doanh qua mạng do doanh nghiệp không biết khách hàng truy cập vào trang web của họ từ những quốc gia nào

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

16

Thương mại điện tử và luật

Quyền hạn và Internet

- Do các ranh giới địa lý truyền thống không tồn tại trên Internet, nên việc thực thi quyền hạn rất khó khăn
 - VD. Một công ty Thụy Điển có thể có một trang web viết bằng tiếng Anh và được lưu ký tại Canada, nhưng người vận hành lại là người Úc
 - Nếu một công dân Mêhico mua một sản phẩm của một công ty và bị thất vọng, thì anh ta sẽ phải kiện ai?
 - Luật và quyền hạn dựa trên ranh giới địa lý không thể hỗ trợ trong trường hợp này

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

17

Thương mại điện tử và luật

Quyền hạn và Internet

- Chính phủ muốn thực thi luật pháp với các doanh nghiệp hoạt động trên Internet, cần phải thiết lập quyền hạn của mình với những đối tượng đó.
- Để một người hoặc một DN có thể kiện cáo, cần phải thiết lập quyền hạn thích ứng dựa trên hợp đồng và lỗi vi phạm
 - “Một hợp đồng là một lời hứa giữa hai hoặc nhiều thực thể cho việc chuyển giao giá trị (hàng hóa, dịch vụ hoặc tiền) giữa họ”

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

18

Thương mại điện tử và luật

Quyền hạn và Internet

- “Lỗi vi phạm là một hành động cố ý mà một thực thể gây ra làm hại tới một thực thể khác”
- Một tòa án muốn có quyền lực cần phải
 - Có quyền hạn về vấn đề đang tranh chấp
 - Có quyền hạn cá nhân với những người đang tranh chấp

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

19

Thương mại điện tử và luật

Quyền hạn về vấn đề tranh chấp

- Khả năng mà tòa án có thể quyết định dạng tranh chấp
 - VD. Tòa án liên bang Mỹ (phá sản, quyền sở hữu v.v.); Tòa án các bang (thuế của bang)
- Quyền hạn về vấn đề tranh chấp thường dễ áp dụng

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

20

Thương mại điện tử và luật

Quyền hạn cá nhân

- Được xác định bởi quyền công dân của người có liên quan
 - Tòa án Việt Nam có quyền hạn cá nhân đối với công dân Việt Nam
- Luật pháp thường không rõ ràng với các doanh nghiệp kinh doanh trực tuyến
- Một người hoặc một DN không phải là công dân Mỹ có thể tự mình đăng ký quyền hạn với tòa án của Mỹ
 - Bằng cách ký hợp đồng kèm theo một tuyên bố - được gọi là điều khoản lựa chọn tòa án; Xem ví dụ về điều khoản lựa chọn tòa án tại http://www.qpass.com/us/company_terms.html

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

21

Thương mại điện tử và luật

Quyền hạn trong thương mại quốc tế

- Quyền hạn xuyên qua ranh giới giữa các quốc gia chịu ảnh hưởng của các chuyên luận
- Các DN cần thuê một luật sư nếu họ muốn tham gia thương mại quốc tế

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

22

Thương mại điện tử và luật

Hợp đồng trong TMDT

- Một hợp đồng bao gồm 3 phần:
 - Lời đề nghị
 - Chấp thuận
 - Trao đổi
- Hợp đồng được hình thành khi một đối tác chấp nhận đề nghị của đối tác khác
- Hợp đồng hàm ý là trường hợp hai đối tác hành động như có một hợp đồng đã được ký kết

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

23

Thương mại điện tử và luật

Đề nghị

- “Cam kết với những điều kiện chắc chắn với một đối tác khác, như việc công bố sự sẵn sàng mua hoặc bán một sản phẩm hoặc dịch vụ”
- “Cam kết có thể bị hủy bỏ nếu không được thanh toán, dịch vụ không được thực hiện, hoặc có thêm những điều khoản khác được chấp nhận”

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

24

Thương mại điện tử và luật

Chấp thuận và cân nhắc

- **Chấp thuận**
 - Sẵn sàng đồng ý với các điều khoản được nêu ra
- **Trao đổi**
 - Sự trao đổi một cái gì đó có giá trị, như tài sản, tiền, hoặc dịch vụ tương lai

Thương mại điện tử và luật

Hợp đồng trên Web

- Mặc dù bị giới hạn về luật, nhưng có thể coi một hợp đồng trên web được thiết lập nếu người sử dụng
 - Nhấn chọn một phím trên trang web
 - Nhập thông tin vào một biểu mẫu trên web
 - Tải một file về từ trang web
- Chữ ký thông thường được thay thế bởi chữ ký điện tử

Thương mại điện tử và luật

Điều khoản dịch vụ

- Đôi khi còn được gọi là “Điều kiện sử dụng” hoặc “Chấp nhận của NSD”
- Đó chính là các quy định của trang web mà người sử dụng cần phải tuân theo
- Mục đích là hạn chế trách nhiệm của chủ trang web đối với những gì có thể làm đối với các thông tin
- Người duyệt web phải tuân theo các điều khoản này, ngay cả khi anh ta không đọc mà vẫn nhấn phím đồng ý

Thương mại điện tử và luật

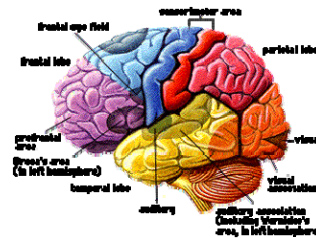
Bản quyền

- Quyền mà chính phủ trao cho tác giả hoặc người sáng tạo ra một tác phẩm nghệ thuật
 - Bao gồm sách, âm nhạc, và phần mềm máy tính
- Bản quyền cho phép một người có thể có quyền và duy nhất có quyền in ấn, hoặc bán một tác phẩm nào đó
- Theo luật pháp Mỹ
 - Bản quyền được cấp cho một người có thời hạn bằng tuổi thọ của người đó cộng thêm 70 năm nữa
 - Đối với một công ty, bản quyền có giá trị trong 95 năm kể từ khi bắt đầu được công bố, hoặc 120 năm kể từ khi được tạo ra tùy theo thời hạn nào đến sớm hơn

Thương mại điện tử và luật

Sở hữu trí tuệ

- Thuật ngữ chung để chỉ các sản phẩm hiện hữu và vô hình
- Sở hữu trí tuệ bao gồm bản quyền, quyền phát minh sáng chế, nhãn hiệu và các nhãn dịch vụ (tương tự như nhãn hiệu được sử dụng cho mỗi dịch vụ được cung cấp)

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

29

Thương mại điện tử và luật

Bản quyền

■ Tại Mỹ

- Trước đây người sáng tạo phải đăng ký bản quyền
- Tuy nhiên, hiện tại không cần phải đăng ký nữa
- Cụm từ "copyright" được tạo ra sau năm 1977 tự động có nghĩa là đã được đăng ký bản quyền khi được in trên một tác phẩm

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

30

Thương mại điện tử và luật

Bản quyền

- Phần lớn các trang web đều được bảo vệ bởi bản quyền vì trang trí, từ ngữ được sắp xếp theo cách tạo nên một phiên bản gốc
- Vấn đề đối với máy chủ mạng xảy ra khi nó gửi một bản copy tới cho một khách hàng
 - Việc sao chép này có hợp pháp không?

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

31

Thương mại điện tử và luật

Tên miền và chiếm tên miền

- Chiếm tên miền (Cybersquatting) là đăng ký sử dụng tên miền để bán lại cho công ty gốc của họ với số tiền lớn
- Ở Mỹ, Luật chống vi phạm nhãn hiệu (Trademark Conspiracy Prevent Act) đã được ký vào năm 1999
 - Luật này nhằm bảo vệ các nhãn hiệu đã được đăng ký sẽ khi bị sử dụng làm tên miền bởi một người khác

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

32

Thương mại điện tử và luật

Tên miền và chiếm tên miền

- Những trường hợp bị kết tội chiếm tên miền có thể phải nộp phạt một khoản là 100.000 đô la Mỹ đối với mỗi nhãn hiệu
- Đăng ký một tên miền phổ biến như Wine.com khác với việc đăng ký tên miền với động cơ xấu

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

33

Thương mại điện tử và luật

Đổi tên

- Một khái niệm tương tự là “đổi tên” xảy ra khi một người mua một tên miền là thay đổi tên nhãn hiệu của một công ty nào đó
 - Điều này sẽ làm cho nhiều người vào thăm trang web vì nhầm
- Nếu điều này là thực có thể sử dụng Luật bảo vệ người sử dụng chống chiếm tên miền (Anticybersquatting Consumer Protection Act) có thể được thực hiện
 - Các công ty có xu hướng đăng ký nhiều tên miền nhất có thể

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

34

Thương mại điện tử và luật

Ăn cắp tên miền

- Xảy ra khi một người thay đổi tên miền của một người khác
 - Thông tin về chủ trang web sẽ bị thay đổi để phản ánh những địa chỉ và tên khác của người chủ sở hữu sang một trang web khác và mất
 - Điều này có thể khiến khách truy cập bị chuyển sang một địa chỉ khác hoặc DN bị mất khả năng KD trong một thời gian ngắn

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

35

Các vấn đề về đạo đức

- Trang web TMĐT cần phải tuân theo chuẩn mực đạo đức nếu không công ty có thể sẽ phải chịu:
 - Mất danh tiếng
 - Về lâu dài sẽ bị mất niềm tin
 - Mất cơ hội kinh doanh
- Quảng cáo nên truyền tải những thông tin đúng

© TS. Phạm Thị Thanh Hồng, 2009

36

Các vấn đề về đạo đức

- Năm 1999 eBay quyết định cấm mọi cuộc mua bán vũ khí
- Mặc dù không phải là trách nhiệm pháp lý, eBay bắt đầu kiểm soát mọi loại hàng được đưa ra chào bán
 - Để xem liệu những hàng hóa này có vi phạm luật pháp hay vi phạm bản quyền không

Các vấn đề về đạo đức

Quyền riêng tư

- Bill Catchings đã tổng kết trên PC week năm 1998 bốn nguyên tắc kiểm soát quyền riêng tư trên web:
 - Sử dụng dữ liệu được thu thập để cung cấp dịch vụ khách hàng
 - Không chia sẻ dữ liệu về KH với những người khác bên ngoài DN mà không có sự chấp thuận của KH
 - Thông báo với KH lý do thu thập dữ liệu
 - Cho phép KH quyền xóa những dữ liệu mà DN thu thập về họ

Thuế

- DN kinh doanh trực tuyến cần chú ý:
 - Thuế thu nhập
 - Dựa vào thu nhập ròng
 - Thuế giao dịch
 - Bao gồm thuế doanh thu, thuế sử dụng, thuế thực hiện được tính trên sản phẩm hoặc dịch vụ mà DN bán
 - Thuế tài sản
 - Do chính phủ thu dựa trên những tài sản hoặc bất động sản mà DN sử dụng cho mục đích kinh doanh

Thuế

Thuế doanh thu của Mỹ

- Phần lớn các bang đều thu thuế phần doanh thu các loại hàng hóa đã bán
- ### Thuế giá trị gia tăng tại châu Âu
- Thuế giá trị gia tăng do người bán thu hộ
 - Hiện tại là 15% (trừ thực phẩm)

Các văn bản pháp luật cần được lưu ý trong TMĐT

- Luật giao dịch điện tử
- Nghị định về thương mại điện tử
- Nghị định về chữ ký số và chứng thực điện tử
- Nghị định về giao dịch điện tử trong lĩnh vực ngân hàng
- Nghị định về giao dịch điện tử trong lĩnh vực tài chính
- Nghị định về mật mã dân sự

Thảo luận

- Đọc Luật giao dịch điện tử của Việt Nam
- Luật đề cập đến những vấn đề gì?
- Có những nội dung gì được đề cập tới trong chương nhưng chưa xuất hiện trong luật?